

LO CRIT D'ESPANYA

SETMANARI CARLISTA ILUSTRAT

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA: trimestre.....1 pesseta
FORA: idem.....1'25 »

ULTRAMAR Y EXTRANJER
trimestre2'50 pesseta

— Número solt: 5 céntims —

ADMINISTRACIÓ:

EN LA BIBLIOTECA TRADICIONALISTA
Ronda Universitat n.º 14

APARTAT DE CORREUS, N.º 147
ahont se dirigirá tota la correspondencia

— Número alrassat: 10 céntims —

ALEGRIAS PREMATURAS

Dos lliberals moràrquichs que cantan victoria porque 'l seu paper torna á pujar.

LA SETMANA

FARÀ época 'l mes dels gats del any 1890.
Ho dich per las alarmants noticias d' aquests
días, que han fet baixar la Bolsa, fins á un punt
que fa recordar lo final del 1885.

Molts sagastins y conservadors que jugan á la baixa,
están goixosos y satisfets del resultat de sas opera-
cions, y fins beneheixen, quan parlan ab algú de con-
fiansa, l' enfermetat..... regnant; sens perjudici de
assistir á rogativas.

Naturalment, que diria *La Correspondencia*.

.*.

Aquella febra de que 'ls parlaba en lo número pas-
sat, no desaparequé del nen que la tenia.

Lo telégrafo, no ha fet més que comunicar en aquests
días, noticias referents á las gravíssimas complicacions
de sa enfermetat.

Encara no están acordes las opinions, respecte al
mal que pateix.

La Correspondencia de España assegura que no es
altra cosa que una *gastro-enteritis*.

Tot acaba en *itis*.

Com l' enfermetat que sufréixen los espanyols:

La sindineritis.

.*.

«El Rey hambriento.

El Rey juega.

La Reina se anima.

Buen síntoma.

Renacen las esperanzas.

Resistencia de una madre.

Continúa la debilidad.

Amor filial.

Reposo y vela.»

No es cap índice de novela parescuda á la de Ber-
toldo, Bertoldino y Cacaseno, lo que acabo de trans-
criure d' un periódich.

Peró mereix serho.

No paran sols aquí las extravagancias noticieras.

Copío:

«Alguns minuts després de las sis y quart s' obrí
la mampara de domás roig de la cambra real, pera do-
nar pas al Sr. Alonso Martínez.

Permanesqué ab S. M. fins á las *cinch*.»

¿Qué 'ls hi sembla?

Bé diu lo refrán, que las cosas de *Palacio van des-
pacio*.

Tant despay que 's conta lo temps vers enrreral

¡Y després nos dirán retrógrados!

.*.

A aquestas horas los partes telegráfichs oficials se
crusan en totas direccions pera fer saber á tothom
que ha disminuhit la gravetat de D. Alfons.

Donant motíu á que alguns periódichs dinástichs li
dediquin per aquí artícles cursis d' aquells que fan es-
garriar.

Segons he sentit á dir, en Cánovas ja prepara una
oda més tendre encara que las que dedicá un día á
Elisa y á sa piga rossa.

Si es cert, dono 'l més sentit pésam á la poesia.

Per Deu, D. Miquel de Escalada, no permeti que
'l mónstruo arribi á portar á cap son descabellat
intent.

Rebéntil abans, com vosté sab ferho.

.*.

Literàriament, s' enten.

Tothom enrahona de *neumonias*, de morts repenti-
nas, de la enfermetat de D. Alfons, y de la miseria
que pateixen las classes menesterosas.

A pesar de que vá decreixent l' epidemia, encara hi
há personas de carácter alegre que se 'ns acostan en
lo carrer pera dirnos ab cara d' amargura:

—¡Aixó es horrible!

—¿Qué passa?

—Lo trancazo encara continúa.

Ahir m' estaba tranquilament jugant al ajedrez ab
un fill de Gratallops, y avuy.....

—¡Qué!

Avuy han vingut á dirme que li han arrancat un
caixal. «No som res en aquest mont.»

.*.

N' hi há que per curarse, no emplean altra cosa que
sinapismes y ayguas bullidas.

En una casa en que tothom fa llit hi passá la següent
escena:

—En l' armari hi há mostassa y flor de malva, cada
cosa en son paper. Posi vosté aygua en la caldera y
vaigi preparant mitja dotzena de sinapismes, per nos-
altres y per la criada.

—¿Y ahont los estendré?—diu l' Antón, entrevinent
de la casa.

—En qualsevol *Diluvio*.

—No,—cria un' altre dengós que sua un líquit
molt paregut á cervesa clara.—Tregui vosté las corti-
nas del menjador, que ja son molt brutas y fassi ab ellas
los sinapismes.

Un moment després d' haberne aplicat á tothom, lo
Antón se 'n vá, prometent tornar á la tarde.

—Se 'm figura,—diu la muller,—que se sent olor de
carn podrida.

—¡Mala senyal!—contesta 'l marit.—Aixó es que
aném perdent la vitalitat, y entrém poch á poch en
descomposició. ¡Adeu!

—¿De quí 't despedeixes?

—De tú, filla meva, perquè aixó se 'n vá á la posta.

Los dos donaren un crit y 's van desmayar.

Quan torná l' Antón, los feu recobrar los sentits á
forsa de clatelladas, y s' explicaren allavors la causa
del mal olor.

L' Antón en sa pressa pera preparar los sinapismes,
enrotllá en las cortinas uns filets de badella que hi
havía sobre la taula de la cuyna, y 'ls aplicá junt ab
los cataplasmes.

.*.

Los últims partes telegráfichs, díuen que D. Alfons
está bastant millor.

Deu li concedeixi 'l que més li convingui.

Amén.

FLORDELÍS

ENHORABONA

Havent tingut ocasió
d' enterarme de la *Crida*
que al tornar á nova vida
aquet «CRIT», ha publicat,
als meus petits compromisos
he volgut posarhi esmena
y un petitet grá d' arena
los hi porto, entussiasmat,

al veurer las grans melloras
qu' ha sufert lo Setmanari,
que solsament lo pensarhi,
creguin, que 'm fan molt felís;
innovacions de tal classe
serán sempre pe'ls contraris
que 'ns tildan de refractaris,
un justificat *mentís*.

Mentís, qu' era de preveurer
y *mentís* que no té cura
vista la marxa segura
que segueix nostre partit;
la sava que 'l vivifica
es avuy molt nutritiva,
per creixer, res ja li priva
fora l' element podrit.

Avuy respiran sos actes
no més que santa armonía,
alcansant, de día en día,
una gran virilitat;
tot son círcols, tot son festas,
tot son novas seductoras,
fins lo «CRIT», absas melloras
clarament ho ha demostrat.

Per las reformas visibles,
per la impressió molt ben feta,
la enhorabona complerta
mereixen per sempre més,
y si acás 'ls meus treballs
lo qu' es á insertarlos gosin,
per lo que vulguin, disposin
d' un servidor de vostés.

BERNAT XINXOLA

ENTUSSIASMES MONÁRQUICHES

SENS dupte per equivocació, ha vingut á parar
á las mevas mans un document d' un monár-
quich alfonsí, que trascriuré per distracció dels
meus lectors.

✱

«¡Visca la Pepal! ¡Visca 'l Rey! ¡Visca Espanya ab
honra! ¡Visca mil voltas la santa, pura é inmaculada
llibertat!

✱

Está vist que 'ls lliberals espanyols no guanyém pera
sustos. Quant més consolidats nos creyam en lo poder,
vé un petit incident á demostrarnos que no hi há que
fiar en las apariéncias.

¡Ay, Deu meu! ¡Y quinas angunias hem passat, y jo,
sobre tot, que ja 'm veyia sens destino, y per tant, fora
de situació de ferme 'ls meus!

Peró ja estém salvats, y diguin lo que vulguin repu-
blicans y carlins, tot queda solit, ferm y en condicions
tals d' estabilitat, que, com no's presentin enfermetats
intempestivas, ó treballs de conspiració ocults avuy, ó
partidas en gran, com la de Despeña-gossos, ó inci-
dents tumultuaris en lo Congrès, ó carlins molt cucos
y que treballin fi, ó conjurats sediciosos que ho tirin
tot enlayre, ó pollos antequerans capassos de tot pera
medrar, ó canovistas impacients per pujar al poder, ó
cassolistas desitjosos de portar la cullera á la cassola
del pressupost, ó anárquichs, ó castelarins, ó federals ó
zorrillistas que logrin moure brega, ó vents del Bra-
sil qu' escombrin la polsaguera de per ensá, ó influen-
cias portugueses que capgirin lo d' allá y lo d' aquí, ó
treballs dels republicans francesos en favor dels seus
correligionaris espanyols, fora d' aqueixos petits perills,

no hi há cuydado pera 'ls lliberals monárquichs d' Es-
panya, que seguirem menjant de ferm y ab gust, si de
las senyas nos podem fiar.

✱

Ja ho veyéu, monárquichs que 'm llegíu. Podém dor-
mir descansats, que la pátria no perilla, ni las institu-
cions tampoch.

✱

Tema obligat de totas las conversas, ha sigut en la
setmana última, la malaltia del Reyet.

¡Ah, y cóm disfrutaban carlins y republicans creyent
uns y altres pròxim lo seu triunfo!

Y lo més detestable ha sigut, que imitant nostre pro-
cedir quant l' enfermetat de Don Jaume, fill de Don
Cárlos, feyan calendaris y pronóstichs pera 'l cas d'ha-
ber mort nostre llegítim Rey, sens ferse cárrech de que
á nosaltres nos es permés desitjar l' extinció d' una fa-
milia que tan nos dona que sentir, puig en nosaltres
descansa 'l dret, la rahó, la llegitimitat y fins la tradi-
ció, sí, senyors, la tradició que arranca de la procla-
mació de Isabel II, fetxa en que comensárem á pendre
prácticament á broma la Lley sálica que 'ls carlins
invocan en apoyo dels drets que creu tenir l' etern
enemich de las llibertats lliberals y de las conquistas
revolucionarias del present sigle.

✱

Avans d' acabar, y pera del tot fer perdre l' espe-
ransa á republicans, carlins y demás enemichs de lo
existent, los dech dir que nostre Rey ha entrat en una
franca convalecencia, segons se desprén del següent
despatx telegráfich que acabo de rebre de la vila
del Os:

«**Madrid, 16 Janer, 8'45 mati.**—No't preocupis
per la salut de nostre Rey. Quasi está bo del tot. No ha
tingut ni sombras de meningitis, enfermetat que més
aviat ó més tart mata á qui ataca. Sa malaltia ha si-
gut una gástrica ab lleugeras complicacions. Puch asse-
gurar que ha desaparegut tot perill. No hi há por de
recaygudas. Se creu ab fonament que quedará fort y
robust.—PASCUAL.»

Alegrarse, donchs, monárquichs verdaders, y no fer
cas dels enemichs irreconciliables de lo existent, que
sembla están empenyats en portar constantment l'alar-
ma á nostras llars.

La victoria es dels lliberals, y qui s' apoya en la lli-
bertat no cau.

BALIGA BALAGA.»

Fins aquí 'l lliberal firmant del article.

Y que per cert, no sab l' anónim autor lo favor que
m' ha fet, puig estava amohinat no trobant assumpto...
precisament en días que tants n' hi há, pera escriure
l' article corresponent.

Me limitaré, per tant, á donar fe, com los notaris,
firmant, per la copia,

F. DE P. O.

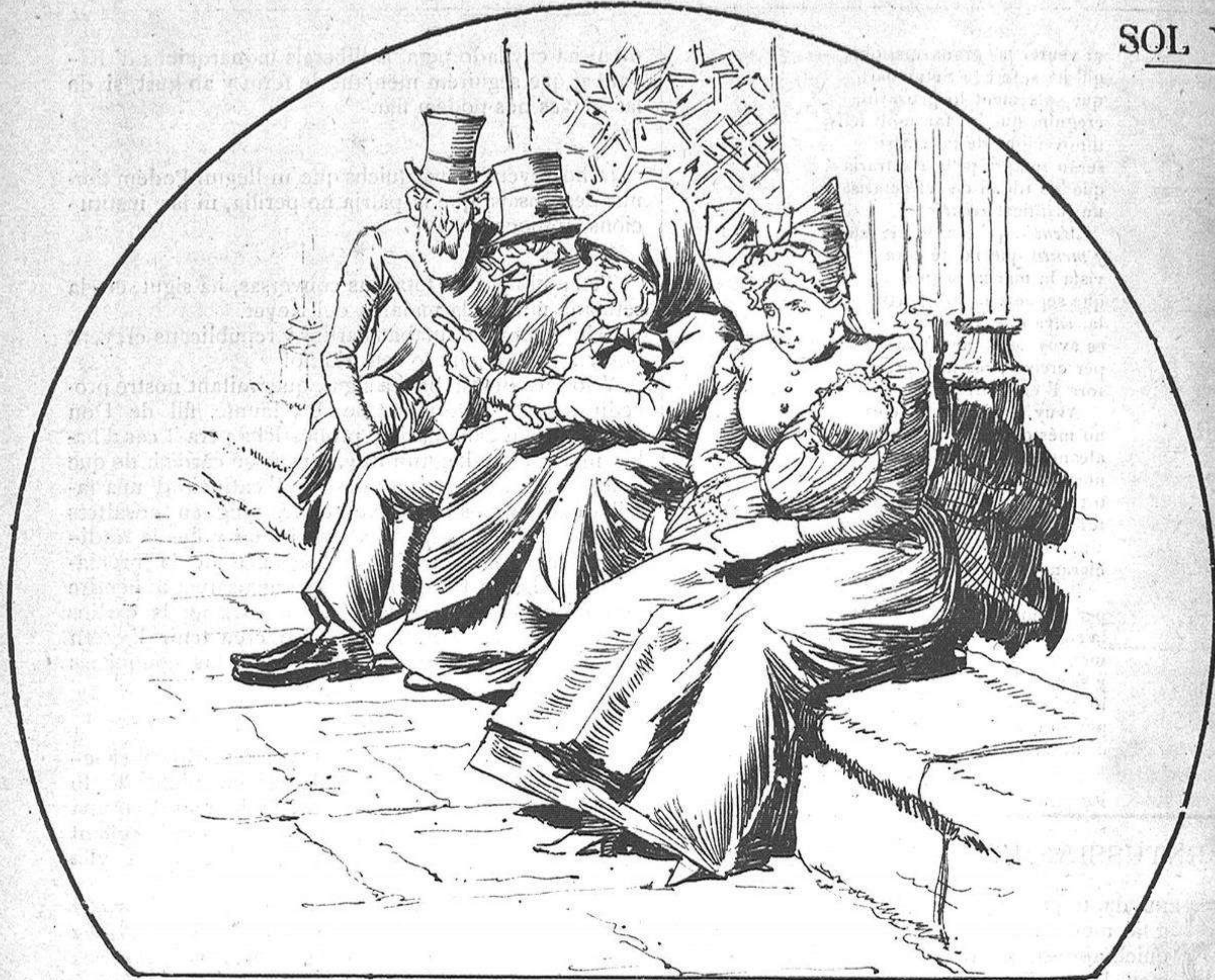
UN ESCANYA PITS

Lema:

La muerte en los labios.

Per la meva pega estranya,
soch fumadó, y sentho á Espanya,

SOL Y SORA

m' exposo á se' enmatzinat...
¡Cars oyents, jo os asseguro
que avesarse á fumar puro,
es viurer desesperat!

Contempleu ab mala mira
aquets barrons de cadira
que'n diuhen puros d' estanch,
val mes que fumeu ridolta,
que si pica, no revolta,
(com fan mols puros) la sanch;

Jo ho faria, mes m' enganya
sempre 'l prometre d' Espanya
que no 's sol may realisar,
yper tot consol de tripa
penso:—bah, pipa que pipa,
som al ball y hem de ballar.—

Jo m' he trovat de vegadas
ab las mans enmascaradas
del carbó que fan cremán
mes lo meu despit no es massa
quant penso—be, bueno, á casa
ab eix carbó hi cuynarán.—

¿Y 'l fum? es extraordinari;
tant solament de pensarhi
ja 'm ve basca y tremolins
alló, aquellas llumaneras
qu' empestan, son frioleras,
son rosas y llessamins.

Y si ab valor arrisqueu
y á despit de tot, fumeu,
després no podeu di un mot,
puig que de xuclá en l' anel
vos farà fé aquella fel
singlot derrera singlot.

Com un codony ó altre cosa
per l' istil, aixi os esmossa
un envoltori d' aquets;
la llengua s' aixuga y pica,
y si os agrada música
no intenteu pas fer xiulets.

Á voltas peterrelleja
un cigarro, y tant mareja
que arriba á fer tornar groch;
d' aquella oló imatje viva
es, la fortó que 'ns arriba
quant socarriman un... porch.

Es un verdader emétich
que deixa en estat frenétich
nostre sistema nerviós;
senten los budells borrasca,
cobreix nostres ulls la basca
y sentim glaçats suors;

Y alcansém molta fortuna
si lo mal que 'ns importuna
no te efectes mes mohins,
que á voltas en menys d' un hora
torna trovarse al defora,
lo que tenim á dedins.

Fumadors: allá os espera,
mal carat dins la panera,

prometentvos fervos mal;
panxut, flonjo, ple de trampa,
y ab tot y sa mala estampa
vos ne fan pagar mitx ral;

Mossegueulo, vostre boca
casi de durlho 's sofoca
si teniu curt lo clatell,
piug sembla, en eix cas y en altres,
que 'l puro os fuma á vosaltres
y no vosaltres á n' ell.

Mes de contar fora llarga
eixa historia tant... amarga;
no os vull fer badallá mes
• sols quatre mots, vos ho juro,
per provar lo qu' es un puro,
veneno del mes encès.

Eixa vritat es tant rancia
que un meu company de l' infancia
que patia molt y molt,
va treures cegat la vida
deixant la sogra sumida
en lo major desconsol:

Jo me 'l trovo l' altre dia
desesperat, que venia
vers mí ab un puro dolent,
y li dich, puig va assustarme,
—¿Hont vas?—A suicidarme—
Y..... encengué 'l puro al moment.

PRUDENCI CATAPLASMA

CRIDORIAS

Dé Pons, provincia de Lleyda, m' escriuhen lo se-
güent:

«Lo Rvent. D. Joseph Auger, rector d' aquesta vila,
ha prohibit rigurosament als estudiants que assisteixin
á la casa ahont se reuneixen los carlistas.»

Escolti, reverent Mossen Auger, ¿per qué dona
semblants disposicions?

¿Qué no veu qu' en Nosedal no li pot donar més
que 'l *Siglo Futuro*, si paga, mentres que 'ls carlistas,
á qui vosté té inquina, 'l poden lliurar de perills més
próxims are que may?

•*•

Y ja que vé á tó, vull recordar al citat senyor Rec-
tor unas frases que en lo passat any aparesqueren en LO
CRIT D' ESPANYA, per las quals se preguntaba qué se-
ría dels senyors sacerdots lo día en que la Revolució
toqués altre volta á matar capellans, y no tinguessin
altre amparo que 'l dels nosedalins.

Mediti, per Deu, y compendrà que 'l verdader exér-
cit salvaguardia de la Iglesia está compost sols per
carlistas, únichs que tenen en sas mans la forsa moral
y material que ha de salvar á Espanya.

Y fins á més veure, que crech haver dit lo suficient
pera que se m' entengui.

•*•

Aquesta cridoria la dedico á aquells que encara han
de satisfer los seus atrassos.

¿Y donchs, qué hem de fer?

¿Que esperan que Portugal declari la guerra als inglesos?

Poden esperar sentats lo mateix que nosaltres, ja fa temps, l' import d' algunas suscripcions.

Fassin, donchs, lo favor, los aludits, de deixar-se veure ben aviat en forma de lliuransa ó de sellos.

Si no volen rebre en lloch del periódich un descomunal raba fregit.

✱

De Balaguer me remeten la següent carteta, que com diuen allà á Castella, té *miga*, més encara que per lo que diu, per lo que en ella se deixa de dir:

«Mon correligionari y amich: Lo darrer esdeveniment polítich d' aquesta localitat ha sigut la elecció d' alcalde; però no es la ineptitut del agraciad ni la furia del rival lo que mereix un cop de ploma, sino lo caràcter dels dos directors d' aqueixa orquesta, puig se tracta d' una lluyta entre lo diputat y l' cacich; d' aquell diputat que sembla se li han agafat las sabatas al fanch de la plassa, perque encara no ha anat á *lidiar* á la del Congrés.»

✱

Y segueix dihent l' autor de la carta:

«Será tal volta que no entench prou en política, ¡cá! barret, avuy basta ésser espanyol pera enténdrer en política. ¡Home, si 'ns la fan menjar á totas horas!) però fins ara havia jo cregut que lo cacich era lo bras dret d' un diputat lliberal y que tenia més influencia aquell que remena las cireras desde Madrid (encara que lo cos estiga á cent horas de distancia) que lo qui té per ofici atropellar de prop als qui no votáren al seu amo: en altres termes; me figurava que un estiracordetas era menos que l' butxí.

«Donchs aquí havém vist lo contrari. Lo candidat del cacich ha guanyat la cordera, y l' amich, fiel servidor (y alguna vegada ninyera) del diputat se n' ha dut la ceba.

«¿Com s' explica aixó? (molt fàcilment... embolichs lliberals). Fins ara es un enigma, un fenómeno del tot lliberal, (tal arbre tals fruyts, dich jo. Si 'l pare es un fenomeno, ¿qué será 'l fill, sino un fenomeno... perfeccionat com á tal?) majorment si s' té en compte que l' home de la ceba admetia ja fa un mes las enhorabonas y se li arronsavan los doméstichs municipals, y que de tinent d' alcalde ha passat per unánima votació á senzill regidor. Podém dir, donchs, que l' edil senyor Graells ha caygut á las brasas.»

✱

Acaba aixís mon amich:

«¿Qué succehirá després d' aquesta humillant derrota del diputat oficial? Tothom se pregunta: ¿tindrà lo necessari desprendiment pera fer un viatge al domicili del seu Mentor, del hábil comerciant Moré? Res pot assegurar-se per ara: deixém que covi la lloca, y l' temps ja 'ns descobrirá lo misteri.

«De las altrás eleccions municipals de nostra ciutat no goso parlarne per por de repetir las vilesas denunciadas per la premsa. Me contento consignant que á pesar de no haverse fet la menor oposició, los sabaters, taberners, etcétera, ocupáren en las llistas lo lloch que s' negá á distingits propietaris y á ciutadans que per llurs títols professionals deuen ser considerats electors y elegibles. ¡Qué tal, si 'ns hi haguéssim embolicat!»

✱

¿No 'ls sembla á mos lectors que 'l qu' ha escrit

l' anterior carteta, que podria portar la fetxa de quasi bé tots los municipis d' Espanya, demana peras al om, al pretendrer que 'ls lliberals fassen unas eleccions sens trampa?

CORRESPONDENCIA

Un Catalanista.—Mataró.—Si vol veure publicadas porque-rias com aquestas, se 'n vá á qualsevol corral; á *L' Esquella*, per exemple.

P. T. y R.—Martorell.—Si 'ls versos estessin bé, las rimas fossen exactas y 'l pensament fos bonich, li publicariam lo sonet. Però, lo qu' es ara...

K. Ramelo.—Barcelona.—Lo periódich no's remet de franch á ningú. Ja ho sab.

S. O. y M.—Girona.—Sí, senyor; l' hem rebuda, però aquesta setmana no la publicarem, ni la que vé tampoch, y lo més dolorós es que la de més enllá tampoch.

¡Vaja, que no 's publicará may!

M. C. y S.—y—*N. de F.*—Girona.—¿Cóm és que vostés no 'ns remeten may res? Vaja, homes, escrigan algo que ja sé qu' en saben.

P. de la F.—Valls.—Ben net, que regalém algo. Com ara á vosté, si continúa enviant poesías com aquesta, li regalarem... carbassas.

Noy de la mare.—Al veure que 'ns amenassaba enviantnos una xarada cada setmana, hem pensat no publicarne cap.

R. P. y O.—Badalona.—Ni geroglífichs, ni xaradas, ni endevinallas, ni res de trenca-caps; massas que 'n tenim.

T. de la M.—Reus.—Si vosté té que dir alguna cosa á la seva promesa, ho explica á n' ella mateixa, que 'l qu' es als lectors del CRIT no 'ls importa un pito.

Jordi Matalaranya.—Se publicará.

Pep Sistachs.—Barcelona.—D' aquesta poesia y dos quartos n' hi donarán un llunget, y encara li tornarán la poesia.

Flamench del Clot.—Clot.—Al llegir los seus versos, he vist que vosté promet; però lo que 's per ara encara no 'm fa 'l pes.

Escolanet.—Blanes.—

Las sevas seguidillas

y cantarellas

com á versificadas

están ben fetas.

Molt bé, pró, ¡Vaja!

totas juntas no tenen

ni un xich de gracia.

A. P.—Lleyda.—L' article que vosté envía, quasi, quasi que m' agrada, però tinch que dirli ab franquesa, jo no 'l trobo publicable.

B.—Reus.—Moltas gracias, será complascut.

Noy macu.—Perfectament. Aixís se comensa.

N. de F.—Girona.—La seva poesia pot anar.

Aliviis del *Trancazo*, y saludi á son amich *M. C. y S.*

J. V.—Lo seu article 'ns agrada, anirá quant entri en torn.

Bernat Xinxola.—Barcelona.—

M' agradan los seus versos

senyor Xinxola,

perque son dels de xispa,

dels de tabola,

y sobre tot,

perqué sab buscá' assumptos

de cap de brot.

Nous corresponsals de la *Biblioteca Tradicionalista*, de LO CRIT D' ESPANYA y de *El Estandarte Real*:

Balaguer, D. Modest Puig.—*Lleyda*, D. Lluís Miquel.—

Montblanch, D. Joseph Arrufat.—*Palafregell*, D. Joseph Fina

y Sureda.—*Palma de Mallorca*, D. Joseph Aguilar, Conserje

del Círcul Tradicionalista.—*Puigreig*, D. Lluís Capellas.—

Reus.—D. Anton de Soja.—*Riudoms*, D. Bonaventura Dome-

nech.—*Sant Andreu de Palomar*, D. Andreu Fontcuberta.—

Seo d' Urgell, D. Odon Estañol.—*Solivella*, D. Ramón Catalá.

—*Súria*, D. Francisco Corominas.—*Vich*, Llibrería y tipogra-

fía vicense.

Barcelona.—Imprenta de Fidel Giró, Córtes, 212 bis.

TRISTESAS INFUNDADAS

Dos enemichs de la situació que están tristos perquè 'l seu paper ha baixat..... de moment.

FÁBRICA D' ÀCIT PIROLLENYÓS**PIROLEÑITO DE FERRO Y ALUMINA**Diposit de llenyas y fustas pera carruatjes
de JOAN PUIGMARTÍ

Carrer de Floridablanca, 131.—Barcelona.

Especialitat en llenyas de totes classes pera estufas, forners y confiers.—Llenya d' oli vera pera netejar y conservar las calderas de vapor.

Florentino**TAPISSER ADORNISTA**

Se construixen y restauran Sillerías, Reclinatoris, Somniers y tot lo demás pertinent á n' aquest ram.

CARRER DE XUCLÁ, 19.—BARCELONA.

Fábrica de cotillas de varias clases

» DE «

FILLAS DE DUAT**ENVIO Á PROVINCIAS**

Platería, 42, entrada Palau, 7, -2.º-2.ª

Sucursal: LA ARCHIDUQUESA

Carrer dels Archs, 4—**BARCELONA****ENQUADERNACIONES**

en un dia luxosas y senzillas en lo taller de

PENELLA Y BOSCHMolas, 29, prop la de Fontanella
BARCELONA.**LA VERDAD**

» » » » »

Aquesta casa ofereix hospedatge á las personas católicas

CUBERTS DESDE 1'50 PESSETAS**S. Sever, 3, 1.º****BARCELONA****BLANCA Y LEOPOLDO****Datos biográficos de los dos Príncipes**por **FLORDELIS**

con un prólogo de D. F. de P. O.

Luxosissim folleto ah impresió á dos tintas y tres magnífichs retratos

PREU: 1 PESSETA